

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priştine, 8 Temmuz 2013
Nr. Ref.: RK449/13

KABUL EDİLMEZLİK KARARI

Başvuru No: KI44/13

Başvurucu

Latif Latifaj

Yüksek Mahkeme'nin Rev.nr.19/2010 sayı ve 21 Ocak 2013 tarihli kararı hakkında anayasal denetim başvurusu

KOSOVA CUMHURİYETİ ANAYASA MAHKEMESİ

Mahkeme Heyeti:

Enver Hasani, Başkan
Ivan Čukalović, Başkanvekili
Robert Carolan, Üye
Altay Suroy, Üye
Almiro Rodrigues, Üye
Snezhana Botusharova, Üye
Kadri Kryeziu, Üye
Arta Rama-Hajrizi, Üye

Başvurucu:

1. Başvuru Latif Latifaj'ı temsilen Avukat Halil Ilazi (başvurucu) tarafından yapılmıştır.

İtiraz Edilen Karar

2. Başvurucu, kendisine 5 Şubat 2013 tarihinde teslim edilen Rev. nr. 19/2010 sayı ve 21 Ocak 2013 tarihli Kosova Yüksek Mahkemesi kararına itiraz etmiştir.

Başvurunun Konusu

3. Başvurucu, Kosova Yüksek Mahkemesi'nin Rev. nr. 19/2010 sayı ve 21 Ocak 2013 tarihli kararı (ve Gilan Bölge Mahkemesi'nin Ac. nr. 50/2009 sayılı kararı ile Gilan Belediye Mahkemesi'nin C.nr.244/2007 sayı ve 10 Kasım 2008 tarihli karar)'nın taraflı, hakkaniyetsiz ve keyfi oluşundan dolayı Kosova Cumhuriyeti Anayasası'nın 31. madde (Adil ve Tarafsız Yargılanma Hakkı) 1 ve 2. fıkraları, 46.3 fıkrası (Mülkiyetin Korunması), 54. madde (Hakların Yargı Yoluyla Korunması), 22. madde (Uluslararası Anlaşma ve Belgelerin Doğrudan Uygulanması) ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (bundan sonra: AİHS)'nin 6. madde 1. fıkrası ile Ek Protokolü'nün 1. maddesiyle güvence altına alınan haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

İlgili Hukuk

4. Başvuru Anayasa'nın 113.7 fıkrası, 03/L-121 sayı ve 15 Ocak 2009 tarihli Kosova Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi Hakkında Yasa (bundan sonra: Yasa)'nın 22. maddesi ile Kosova Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü (bundan sonra: İçtüzük)'nün 56.2 fıkrasına dayandırılmıştır.

Başvuru Süreci

5. Başvurucu 29 Mart 2013 tarihinde Anayasa Mahkemesi (bundan sonra: Mahkeme)'ne başvurmuştur.
6. Başkan 16 Nisan 2013 tarihinde çıkardığı kararla Üye Altay Suroy'u raportör yargıç olarak görevlendirmiş ve Üyeler Snezhana Botusharova (başkan), Ivan Čukalović ve Enver Hasani'den oluşan Ön İnceleme Heyeti'ni belirlemiştir.
7. Mahkeme başvurunun kaydedildiğini 10 Mayıs 2013 tarihinde Yüksek Mahkeme'ye bildirmiştir.
8. Ön İnceleme Heyeti 25 Haziran 2013 tarihinde Raportör Yargıç'ın raporunu inceledikten sonra Mahkeme Heyeti'ne başvurunun kabul edilmezliği yönünde öneri sunmuştur.

Olguların Özeti

9. Başvurucu 25 Ekim 2003 tarihinde Gilan Belediye Mahkemesi mülkiyet teyidi ve davalı H. I. ile Q. A. arasında 2002 yılında akdedilmiş mülk alım satım sözleşmesi iptali için dava açmıştır.
10. Gilan Belediye Mahkemesi 17 Mart 2004 tarihinde çıkardığı C.nr. 560/03 sayılı kararla Q. A. ile H. I. arasında akdedilen sözleşmenin batıl ve bu haliyle

hükümsüz olduğuna hükmetmiştir. Bu karar davalı Q. A.'ya ihtilaf konusu parseli iade etmeye emredilmiştir. Gilan Belediye Mahkemesi duruşmaya çağrılıp gerekçe bildirmeksizin katılmayan davalılar gıyabında karar almıştır. Bu karar 21 Mayıs 2004 tarihinde kesinleşmiş ve 7 Temmuz 2007 tarihinde icra edilebilir olmuştur.

11. Q. A. 18 Ekim 2005 tarihinde başvuru aleyhinde Gilan Belediye Mahkemesi'nde dava açmış ve 1986 yılında akdedilen alım satım sözleşmesi ile kazandırıcı zamanaşımına dayanarak ihtilafli mülk üzerindeki mülkiyet hakkının teyidini talep etmiştir.
12. Bu dava dilekçesine cevaben başvuru Çekişmeli Yargılama Usul Yasası'nın 333. madde 2. fıkrasına uyarınca aynı mahkemenin C.nr. 560/03 sayılı kararına dayanarak bu meselenin kesinleşmiş hüküm olarak muamele görmesini talep etmiştir. Başvuru aynı zamanda kazandırıcı zamanaşımıyla mülkiyetin kazanılmasına ilişkin yasal dayanağa itiraz etmiştir. Bu davada davalının mülkün devrini mümkün kılmayıp eşyaya emaneten malik olunmadığı için bu konuda gerekli olan 20 yıllık zamanaşımı süresinin dolmadığını belirtmiştir.
13. Gilan Belediye Mahkemesi 21 Kasım 2006 tarihinde çıkardığı C.nr. 515/2005 sayılı kararla davacının "1986 yılına ait alım satım sözleşmesi ve kazandırıcı zamanaşımı esasınca arsanın sahibi" olduğunu teyit etmiştir. Mahkeme ayrıca "davalıların bu hakkı davacıya tanınmaları ve davacının bu karar uyarınca mülkü kendi adına devretmesine imkan vermelerini" emretmiştir. Gilan Belediye Mahkemesi Q. A.'nın ihtilafli mülkü başvuru annesi tarafından 30 Ekim 1986 tarihinde "sözlü ve dolayısıyla el yazısı sözleşme" esasınca satın aldığını ve 15,000.00 İsviçre Frangı tutarındaki ücreti ödediğini, anlaşma uyarınca mülke derhal malik olduğunu ve bu mülkü 2000 yılına kadar herhangi bir engelleme olmaksızın kullandığını tespit etmiştir. Gilan Belediye Mahkemesi ayrıca H.I.'nın ihtilafli arsasına fiilen sahip olup kadastro kayıtlarında onun adına kayıtlı olup kendi adına devretmek maksadıyla Q. A.'nın 19 Temmuz 2002 tarihinde Gilan Belediye Mahkemesi'nde Vr.nr. 1774/2002 numara ile onaylattığı sözleşmeyi 2002 yılında akdettiğini de tespit etmiştir. Başvurucunun davanın görüşülüp hükme bağlandığı iddiasıyla ilgili olarak Gilan Belediye Mahkemesi bu davanın konusu ve dava dilekçesindeki davalıların belirtilen davadan farklı oldukları için davanın görüşülmemesine karar vermiştir.
14. Belediye Mahkemesi'nin 21 Kasım 2006 tarihli kararına 23 Aralık 2006 tarihinde Gilan Bölge Mahkemesi'nde itiraz eden başvuru çekişmeli yargılama usul hükümlerinin ihlal ve olgusal durumun yanlış ve eksik tespit edildiğini ve de maddi hukukun yanlış uygulandığını belirterek kararın değiştirilmesi veya bozulmasını talep etmiştir.
15. Bölge Mahkemesi 14 Mart 2007 tarihinde çıkardığı Ac. nr. 33/2007 sayılı kararıyla Belediye Mahkemesi'nin C.nr. 515/2005 sayılı kararını bozup *ÇYUY 354. madde 2. fıkra 13. bendi uyarınca esasın ihlali* olgusal durumun yanlış ve eksik tespiti bulunduğu gerekçesiyle yeniden karara bağlaması için davayı iade etmiştir. İtiraz hakkında karar aldığı anda Bölge Mahkemesi davanın yargılanmış olarak ele alınması gerektiğini belirtmemiştir.

16. Gilan Belediye Mahkemesi 10 kasım 2008 tarihinde çıkardığı C.nr. 244/2007 sayılı kararla Q. A.'nın başvuru aleyhindeki dava dilekçesini bir daha onamıştır. Mahkeme davacının "1986 yılında akdedilen alım satım el yazma sözleşmesi tarafları arasındaki görev ve yükümlülükler yerine getirilmiş olduğundan mülkiyet hakkının bu sözleşme uyarınca kazanıldığını" ve Borçlar Yasası'nın 73. maddesi uyarınca sözleşmenin yürürlükte olduğunu tespit etmiştir. Mahkeme aynı zamanda "bu ihtilaflı mesele ÇYUY'nin 333. madde 2. fıkrası uyarınca hükmen görülmüş olduğu varsayılmaz, zira kesinleşmiş hükümle sonuçlanan davada davalı davacı sıfatıyla müdahil iken şimdi ise davacı H.I. davalı olarak müdahil olmuş ve daha önceki yargılamada müdahil olmayan diğer iki kişi müdahil olmuş ve bu davada kazandırıcı zamanaşımı ve alım satım sözleşmesi esasınca mülkiyet hakkının teyidinden söz edilmektedir." görüşünü ortaya koymuştur.
17. Başvurucu 1) çekişmeli yargı usulü esas hükümleri ihlali, 2) olgusal durumun yanlış ve eksik tespiti, 3) maddi hukukun yanlış uygulanması nedeniyle 27 Aralık 2008 tarihinde Gilan Belediye Mahkemesi'nin C.nr. 244/2007 sayılı kararına karşı itiraz başvurusunda bulunmuştur. Başvurucu, diğer hususların yanı sıra, itiraz dilekçesinde bu meselenin hükme bağlanmış olduğu şeklinde muamele görmesi gerektiğini, Q.A.'nın arsaya 20 yıllık bir sürede malik olmadığını ve mevcut davada "Q.A.'nın ihtilaflı arsa üzerindeki mülkiyet hakkını kazanabilmesi için gerekli olan mülkiyetin kazanılması için ne hukuki zemin ne de kazanma tarzı şartları yerine getirilmemiştir" değerlendirmesini yapmıştır.
18. Gilan Bölge Mahkemesi 28 Eylül 2009 tarihinde çıkardığı Ac.nr.50/2009 sayılı kararla başvurucağının itirazını temelden yoksun olarak reddetmiş ve olgusal durumun eksiksiz ve doğru tespit edilmiş ve davacının ihtilaflı mülkün alım satım esasınca sahibi olduğu doğrulanmış olması nedeniyle bu kararın argümanlarının tekrarına ihtiyaç duyulmaksızın Belediye Mahkemesi'nin C.nr.244/07 sayılı kararını onamıştır. Başvurucu bu karara karşı Kosova Yüksek Mahkemesi'ne revizyon başvurusunda bulunmuştur.
19. Kosova Yüksek Mahkemesi 21 Ocak 2013 tarihinde çıkardığı Rev.nr.19/2010 sayılı kararla başvurucağın tarafından Gilan Bölge Mahkemesi'nin Ac.nr.50/2009 sayılı kararına karşı yapılan revizyon başvurusunu temelden yoksun olarak reddetmiştir. Yüksek Mahkeme "ikinci derece mahkemesi davacının dava dilekçesinin temellendirilmiş olduğunu tespit ettiğinde olgusal durumu eksiksiz ve doğru tespit ederek çekişmeli yargı usulü hükümlerini ve maddi hukuk doğru uygulamıştır. İkinci derece kararı bu hukuki davanın adil yargılanmasına ilişkin geçerli olgular hakkında yeterli gerekçeye sahiptir." tespitinde bulunmuştur. Mahkeme, diğerlerin yanı sıra yargılaması tamamlanmış bir davanın ve maddi hukukun yanlış uygulanmasının söz konusu olmadığı ve de davacının 1986 yılında el yazma olarak hazırlanan ve tamamen yerine getirilen sözleşme uyarınca ihtilaf konusu mülkün sahibinin olduğu konusunda şüphe bulunmadığını tespit etmiştir.

Başvurucunun İddiaları

20. Başvurucu, Kosova Yüksek Mahkemesi'nin Rev.nr. 19/2010 sayı ve 21 Ocak 2013 tarihli kararı, Gilan Bölge Mahkemesi'nin Ac.nr. 50/2009 sayı ve 28 Eylül 2009 tarihli kararı ve de Gilan Belediye Mahkemesi'nin C.nr. 244/2007 sayı ve 10 Ekim 2008 tarihli kararının tek taraflı, hakkaniyetsiz ve keyfi olduklarını ileri sürmüştür.
21. Başvurucu ihtilafli arsayla ilgili uyuşmazlığın önce Gilan Belediye Mahkemesi'nce Q.A. ile H.I. arasında akdedilen sözleşme hükümsüz kılınıp C.nr. 560/03 sayı ve 17 Mart 2004 tarihli kesinleşmiş kararlar ile icra yoluyla başvurucuya teslim edilen dava konusu arsanın teslimi emredilerek sonuçlandırıldığını ileri sürmüştür.
22. Başvurucu, Belediye Mahkemesi'nin C.nr.244/2007 sayılı kararı ve bu kararda tespit edilen argümanları Kosova Yüksek Mahkemesi'nin Rev.nr. 19/2010 sayı ve 21 Ocak 2013 tarihli karar ve Bölge Mahkemesi'nin Ac.nr. 50/2009 sayılı kararıyla tek taraflı ve keyfi bir şekilde kabul edildiklerini ileri sürmüştür.
23. Başvurucu bu dava Kosova Cumhuriyeti Anayasası'nın 31. madde (Adil ve Tarafsız Yargılanma Hakkı) 1 ve 2. fıkraları, 46.3 fıkrası (Mülkiyetin Korunması), 54. madde (Hakların Yargı Yoluyla Korunması), 22. madde (Anlaşmaların Doğrudan Uygulanması) ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. madde 1. fıkrasıyla güvence altına alınan haklarının yok sayıldığını ileri sürmüştür.

Başvurunun Kabul Edilirliği

24. Başvurunun esas incelemesine geçmeden önce Mahkeme, başvurucunun Anayasa'da belirtilen Yasa ve İçtüzük'te açıklanan kabul edilirlilik koşullarını yerine getirip getirmediğini değerlendirmek durumundadır.
25. Başvurunun kabul edilirlilik yasal çerçevesini Anayasa'nın 113.1 fıkrası belirlemiştir. Fıkra şöyledir:

1. Anayasa Mahkemesi, yasal şekilde sadece yetkili makamlarca açılmış davalar hakkında karar verir.

26. Yasa'nın 48. maddesi şöyledir:

İstem müracaatında bulunan kişi, isteminde hangi hak ve özgürlüğünün ihlal edildiğini tahmin ettiğini ve müracaatta bulunan kişinin itirazda bulunmak istediği kamu otoritenin somut işleminin hangisi olduğu konusunda doğru bir açıklama yapmakla görevlidir.

27. İçtüzüğün 36. kural 2. fıkrası şöyledir:

(2) Mahkeme, açıkça temelden yoksun başvuruları şu kanaatlere vardığında reddeder:
b) Sunulan maddi unsurların herhangi bir şekilde Anayasa ihlali iddialarını gerekçelendirmediği zaman;
d) Başvurucunun kendi iddiasını yeterli şekilde kanıtlayamadığı zaman.

28. Mahkeme, hukuk mahkemelerinde alınan kararlar göz önünde bulundurulduğunda, dördüncü derece mahkemesi olmadığını vurgulamak ister. Hukuk mahkemelerinin rolü ve görevi usul ve maddi hukuka ilişkin kuralların yorumlanıp uygulanmasıdır (bkz. KI 13/09 sayılı Sevdail Avdyli v. Kosova Yüksek Mahkemesi başvurusu, bkz. *mutatis mutandis* Garcia Ruiz – İspanya [GC] 30544/96 davası AIHM 1999-I tarihli kararı 28. Maddesi).
29. Anayasa Mahkemesi, delillerin doğru sunulup sunulmadığını ve başvurucuya adil yargılama yapılması anlamında usullerin, bir bütün olarak ele alındığında, gerektiği şekilde uygulanıp uygulanmadığını değerlendirebilir (bkz. *mutatis mutandis*, Edwards – Birleşik Krallık 13071/87 sayı ve 10 Temmuz 1991 tarihli kabul edilmiş dava başvurusu hakkında Avrupa İnsan Hakları Komisyonunun Raporu vb.).
30. Bu davada başvurucuya Belediye Mahkemesi, Bölge Mahkemesi ve Kosova Yüksek Mahkemesi nezdinde bu olay hakkında başvuruda bulunma ve adil olmadığını düşündüğü hukuk şerhine itiraz etmeye çok sayıda imkan sunulmuştur. Öyle ki yargılama usulü bir bütün olarak ele alındığında herhangi bir şekilde hakkaniyetsiz ve keyfi olduğunu tespit etmeye Mahkeme yetkili değildir (bkz. *mutatis mutandis*, Shub – Litvanya davası ile ilgili AIHM'nin 17064/06 sayı ve 30 Haziran 2009 tarihli kabul edilmezlik kararı).
31. Mahkeme başvurucunun belediye mahkemesi nezdinde ve her derecedeki süreçte kesinleşmiş bir hükme itiraz ettiğini tespit etmiştir. Tüm derece mahkemeleri böyle bir meselenin söz konusu olmadığını doğrulamışlardır.
32. Mahkeme aynı şekilde davada, Anayasa veya Kosova'da doğrudan uygulanabilir olan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Ek Protokolleriyle güvence altına alınmış haklarını ihlal edecek şekilde tarafsızlığın bulunmadığını gösterecek bir şeyin bulunmadığını veya süreçlerin herhangi bir şekilde hakkaniyetsiz olduğunu gösterecek şey bulunmadığını tespit etmiştir. Mahkeme mevcut başvuruda başvurucunun memnuniyetsizliği Anayasa'nın 31. madde 1 ve 2. fıkrası 46.3 fıkrası, 54. maddesi, 22. maddesi AIHS'nin 6.1 fıkrası ve 1. Ek Protokolün 1.1 fıkrasıyla güvence altına alınmış haklarının ihlal edildiği iddiasıyla başvurma hakkı vermez (bkz. KI50/10 Memetoviq v. Kosova Yüksek Mahkemesi başvurusu hakkında 21 Mart 2011 tarihli karar, bkz. *mutatis mutandis*, 5503/02 başvuru numaralı Mezotur-Tiszazugi Tarsulat – Macaristan davası 26 Temmuz 2005 tarihli AIHM kararı).
33. Anayasa Mahkemesi bu nedenle başvurucunun iddialarının Anayasa'nın 48. maddesi ve 36 (2) fıkrası uyarınca açıkça temelden yoksun olduğunu tespit etmiştir.

BU SEBEPLERDEN DOLAYI

Yasa'nın 48. maddesi ve İçtüzüğü'nün 36.2 fıkrası uyarınca Anayasa Mahkemesi'nin 8 Temmuz 2013 tarihinde yapılan duruşmasında oybirliğiyle:

- I. Başvurunun kabul edilmez olarak reddine,
- II. Kararın taraflara bildirilmesine,
- III. Yasa'nın 20.4 fıkrası uyarınca Resmi Gazete'de yayımlanmasına karar verilmiştir.
- IV. İşbu karar derhal yürürlüğe girer.

Raportör Yargıç

Anayasa Mahkemesi Başkanı

Altay Suroy, imza

Prof. Dr. Enver Hasani, imza